

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2006-4-269 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 07-59/680-237
Karar Tarihi : 11.7.2007

10 **A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER**

Başkan : Tuncay SONGÖR (İkinci Başkan)
Üyeler : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN.

B. RAPORTÖRLER : Süleyman CENGİZ, Bekir KOCABAŞ

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : Brisa Bridgestone Sabancı Lastik Sanayi ve Ticaret A.Ş.

D. TARAFLAR : - Brisa Bridgestone Sabancı Lastik Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Kısıklı Cd. Şehit Teğmen İsmail Moray Sk. No:2/1 34662
Altunizade/İstanbul

20

- Mutlular Oto Lastik Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi
Merve Şehir Mh. Otobüs Servis Garajı 27090 Şehitkamil/Gaziantep

E. DOSYA KONUSU: Brisa Bridgestone Sabancı Lastik Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile bayisi arasında akdedilen Bayilik Sözleşmesi'ne muafiyet tanınması talebi.

30

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 29.12.2006 tarih ve 9027 sayı ile giren, ancak eksiklikleri en son 15.5.2007 tarih ve 3451 sayı ile tamamlanan başvuru üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ilgili hükümleri uyarınca düzenlenen 1.6.2007 tarih, 2006-4-269/MM-07-SC sayılı Muafiyet Ön İnceleme Raporu 4.6.2007 tarih, REK.0.08.00.001-130/178 sayılı Başkanlık önergesi ile Kurul gündemine sunulmuştur. Rekabet Kurulu, 4.7.2007 tarihinde yapılan ilk oylama sonucunda 4054 sayılı Kanun'un 51. maddesinde belirtilen karar yeter sayısının oluşmaması nedeniyle yine aynı maddede belirtilen yöntem izlenerek kararın ikinci oylamaya kalmasına OYBİRLİĞİ ile karar verdikten sonra 11.7.2007 tarih ve 07-59 sayılı toplantısında nihai kararını vermiştir.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Raporda, Brisa Bridgestone Sabancı Lastik Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Brisa) ile bayileri arasında akdedilen Bayilik Sözleşmesi ve eklerinin;

40

- 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyet Tebliği'nin (2005/4 Sayılı Tebliğ) 4.3. maddesinin (a) ve (b) bentlerinde yer alan "muafiyetin genel koşulu" olarak öngörülen şartları taşımadığı,
- Dolayısıyla 2005/4 sayılı Tebliğ ile sağlanan grup muafiyetinden yararlanamayacağı,
- Bayilik Sözleşmesi temelinde uygulanan, bayilerin %30'u aşan oranlarda satın alma taahhütleri altına girmesi uygulamasının 2005/4 sayılı Tebliğ'in 6.1. maddesi (a) ve (b) bentlerine aykırı olduğu,

- Bu uygulamanın 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 5. maddesi kapsamında bireysel muafiyetten yararlanamayacağı görüşüne yer verilmiştir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

50 H.1.1. Ürün Pazarı

Bildirime konu işlem taraflarının faaliyetleri dikkate alınarak, dosya mevcudu bilgiler çerçevesinde, ilgili ürün pazarı her biri ayrı pazar olmak üzere, *“binek araç lastik yenileme pazarı”*, *“hafif/orta ticari araç (minibüs, kamyonet) lastik yenileme pazarı”*, *“ağır ticari araç(kamyon, tır)/otobüs lastik yenileme pazarı”*, *“tarım ve iş makineleri lastik yenileme pazarı”* olarak tespit edilmiştir.

H.1.2. Coğrafi Pazar

60 Brisa tarafından üretilen ya da satılan lastikler sahip olunan dağıtım kanalları aracılığıyla tüm Türkiye'ye satılmaktadır. İlgili ürünün satıldığı farklı homojen pazarların varlığına ilişkin tespit bulunmadığından, bildirim konu işlem açısından ilgili coğrafi pazar, *“Türkiye Cumhuriyeti sınırları”* olarak belirlenmiştir.

H.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

H.2.1. Taraflar

H.2.1.1. Brisa Bridgestone Sabancı Lastik Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Brisa)

Ana ortakları Sabancı Holding ve Japon şirketi Bridgestone Corporation olan Brisa Bridgestone Sabancı Lastik San. ve Tic. A.Ş., Bridgestone ve Lassa markalarıyla otomobil, hafif ticari araç, otobüs, kamyon, traktör ve iş makinesi lastiklerinin üretimi, ihracatı ve yurt içi pazarlaması alanlarında faaliyet göstermektedir. Şirketin 2005 yılı cirosu (.....) YTL'dir.

H.2.1.1. Mutlular Oto Lastik Sanayi ve Ticaret Limitet Şirketi (Mutlular)

70 Gaziantep merkezli Mutlular, Brisa'nın sağlayıcılığını yaptığı lastiklerin satışını gerçekleştirmek üzere, Bayilik Sözleşmesi'ne taraf olmuştur.

H.2.2. Bildirime Konu Bayilik Sözleşmesi ve Ekleri

Taraflar arasında 14.2.2007 tarihinde Bayilik Sözleşmesi akdedilmiştir. Bayilik Sözleşmesi'nde, bildirim konu bayilik anlaşması ile Brisa'nın, Türkiye'de ürettiği ve/veya ithal ettiği ve pazarlama yetkisine sahip olduğu Bridgestone ve Lassa markalı araç lastiklerinin pazarlama, satış ve dağıtımını, kendisinin bu amaçla uyguladığı yazılı seçme kriterlerine göre belirlenecek sınırlı sayıda Bayinin oluşturacağı niceliksel seçici dağıtım sistemi ile sürdürmeyi amaçladığı belirtilmektedir.

80 Bayilik Sözleşmesi'nin “Satış ve Pazarlama” başlıklı 7. maddesinde, tarafların her yıl ve/veya dönem sonunda bir sonraki yılın hedeflerini mevcut sözleşmede belirlenen asgari alım adetlerinin altına düşmemek kaydıyla yeniden tayin ve tespit edebilecekleri, tarafların her takvim yılında pazarlaması yapılacak ürünlerle ilgili satış hedefini ayrı bir mutabakat ile belirleyecekleri belirtilmiş; ayrıca bayinin söz konusu satış hedeflerini tutturmak için çalışacağı; bayinin performans değerlendirme kriterlerinin gerektirdiği

çabayı göstermeyerek tarafların karşılıklı mutabakata vardıkları satış hederini tutturamaması halinde Brisa'nın sözleşmeyi feshetme hakkının saklı olduğu düzenlenmiştir.

90 Bildirim konusu Sözleşmenin ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmesi gereken eklerden biri olan **Taahhütname**'de ise, Brisa'nın bayiye borç para vererek yapmış olduğu katkının, taksitler halinde geri ödenmesine ilişkin koşullar ile Brisa'nın yapmış olduğu katkı karşılığında bayinin satışını yapmayı taahhüt ettiği Brisa lastiklerinin miktarına ilişkin hükümler yer almaktadır.

H.2.3. 4054 Sayılı Kanun ve 2005/4 Sayılı Tebliğ Çerçevesinde Değerlendirme

Bildirim, Brisa ile Mutlular arasında yapılan Bayilik Anlaşması örnek gösterilmek suretiyle, Brisa ve bayileri arasında yapılan bayilik anlaşmalarına bireysel muafiyet verilmesi talebini içermektedir.

100 2005/4 sayılı Tebliğ'in Kapsam başlıklı 2. maddesinde "*Yeni motorlu taşıtların, bunların yedek parçalarının ya da tamir ve bakım hizmetlerinin alımı, satımı veya yeniden satımı konulu dikey anlaşmalar, dikey sınırlamalar içermeleri halinde... muaf tutulmuştur.*" denilmektedir. Aynı Tebliğ'in Tanımlar başlıklı 3 (p) maddesinde yedek parça "*... bir aracın parçalarını değiştirmek amacıyla aracın üzerine veya içine takılabilen, yakıt hariç olmak üzere, motorlu taşıtın kullanımı için gerekli olan yağlar gibi ürünlerin de dahil olduğu mallardır.*" şeklinde tanımlanmaktadır. 2005/4 sayılı Tebliğ'in getirmiş olduğu yedek parça tanımı çerçevesinde lastikler artık yedek parça olarak kabul edilmektedir ve söz konusu ürünlerin dağıtımına ilişkin anlaşmaların da grup muafiyetinden yararlanmak için 2005/4 sayılı Tebliğ'e uygun olarak yapılması gerekmektedir. 2005/4 sayılı Tebliğ'in geçici 3. maddesi uyarınca ise halen bir başka Tebliğ'in kapsamına giren dikey anlaşmaların bir yıllık geçiş süreci içerisinde 2005/4 sayılı Tebliğ'e uygun hale getirilmesi gerekmektedir.

110 2005/4 sayılı Tebliğ'in 4. maddesi grup muafiyetinin uygulanması için anlaşmaların uyması gereken genel koşulları belirlemektedir. Bu çerçevede, ilk olarak muafiyetin uygulanmasını belirli pazar payı eşiklerine bağlayan hükümler yer almaktadır. Tebliğ'de muafiyet hükümlerinin motorlu taşıt veya yedek parça ya da bakım ve onarım hizmeti pazarına yönelik olarak sağlayıcının payının %30'u geçmemesi durumunda uygulanacağı; ancak niteliksel seçici dağıtımın benimsenmesi halinde herhangi bir pazar payı eşiği aranmayacağı belirtilmektedir.

120 Bildirime konu Bayilik Sözleşmesi'nde, üretim zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren Brisa ile bayileri arasında Brisa'nın Türkiye'de ürettiği ve/veya ithal ettiği ve pazarlama yetkisine sahip olduğu Bridgestone ve Lassa markalı araç lastiklerinin pazarlama, satış ve dağıtımına ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. Sözleşmenin Giriş bölümünde sözleşme ile niceliksel bir dağıtım sistemi kurulmasının amaçlandığı açıkça ifade edilmekte, sözleşme eklerinde bu amaçla belirlenen kriterler yer almaktadır. Dolayısıyla bildirim konusu sözleşmenin Tebliğ'in 4. maddesi ile getirilen %30'luk pazar payı eşiğine tabi olduğu anlaşılmaktadır.

Dosya bilgilerine göre, Brisa'nın ilgili ürün pazarındaki pazar payı %30'u aşmadığı için Tebliğ'de getirilen pazar payı eşiğinin sağlandığı dolayısıyla Tebliğ'in 4/1. maddesi şartının yerine getirildiği anlaşılmaktadır.

130 Yeni taşıt satıcılarının veya bakım-onarım hizmeti sağlayıcılarının dinamik rekabete girmesine izin veren ve daha istikrarlı bir çerçeve tesis etmek amacıyla getirilen koşullardan biri anılan Tebliğ'in 4.3. maddenin (a) bendinde; *"Sağlayıcı ile dağıtıcı veya yetkili servis arasında yapılan anlaşmada, dikey anlaşmadan doğan hakların ve yükümlülüklerin, dağıtım sisteminde bulunan ve dağıtıcı veya yetkili servis tarafından seçilen başka bir dağıtıcıya veya yetkili servise aktarılmasına sağlayıcının rıza göstermesi"* şeklinde düzenlenmiştir.

140 Bildirim konusu sözleşmede bayinin haklarının devrine ilişkin çeşitli düzenlemeler olduğu tespit edilmiştir. Sözleşmenin 8.4. maddesinde bayiye, dağıtım sistemi içerisindeki diğer bayilere devir imkanı tanındığı görülmektedir. Buna karşılık, sözleşmenin 7.4. maddesinde sistem içi devir işlemi, diğer devir işlemleri ile birlikte Brisa'nın inceleme ve onayı şartına bağlanmaktadır. Hakların devri konusunu düzenleyen bir diğer madde olan "Temlik" başlıklı 18. maddede sözleşmeden doğan hak ve yükümlülüklerin devrini karşı tarafın onayı şartına bağlamaktadır. Dolayısıyla, inceleme konusu sözleşme bakımından Tebliğ'in 4.3. maddesi (a) bendi şartının yerine getirilmediği görülmektedir.

150 Tebliğ'in 4.3. maddesinin (b) bendinde sözleşmenin feshinin detaylı ve objektif gerekçeleri ile birlikte yazılı olarak yapılması yükümlülüğü getirilmektedir. İnceleme konusu Bayilik Sözleşmesinin 13. maddesinde, değişik fesih durumları düzenlenmiştir. Sözleşmenin 13.1. maddesinde, tarafların esaslı yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde sözleşmenin feshine ilişkin düzenleme getirilirken, Tebliğ hükümlerine uygun şekilde "feshin detaylı ve objektif gerekçelerini içeren bir ihtarname" öngörülmektedir. Benzer şekilde sözleşmenin 13.4. maddesinde de tüketici haklarının korunması, bayinin unvan ve ortaklık yapısı değişikliklerinin bildirilmesi, açılacak şube ve acentelerin bildirilmesi ve gizlilik hükümlerinin ihlali konularını düzenleyen maddelere aykırı davranışlar nedeniyle sözleşmenin feshi durumlarında da "feshin detaylı ve objektif gerekçelerini içeren bir ihtarname" öngörülmektedir. Buna karşılık, sözleşmenin 13.2. maddesinde düzenlenen iflas, acz ve benzeri durumlarla birlikte şirket hisselerinde ve kontrolünde önemli değişiklik olması halinde sözleşmenin fesh edilebileceği düzenlemesi "feshin detaylı ve objektif gerekçelerini içeren bir ihtarname" gönderilmesi şartına bağlanmamıştır. Benzer şekilde 13.3. maddede yer alan ek teminat talebinin yerine getirilmemesi durumunda sözleşmenin feshi de "feshin detaylı ve objektif gerekçelerini içeren bir ihtarname" şartına bağlanmamıştır. Ayrıca sözleşmenin "Satış ve Pazarlama" başlığını taşıyan 7.1. maddesi dördüncü paragrafında getirilen performans değerlendirme kriterlerinin gerektirdiği çabayı göstermeme ve böylece satış hedeflerinin tutturulmaması durumunda sözleşmenin feshedilmesi hakkının da "feshin detaylı ve objektif gerekçelerini içeren bir ihtarname" şartına bağlanmadığı görülmektedir. Yukarıda aktarılan tespitler ışığında Sözleşmenin 7.1., 13.2. ve 13.3. maddelerinin düzenlemelerinin Tebliğ'in 4.3. maddesi (b) bendinde getirilen şartı taşımadıkları anlaşılmıştır.

170 2005/4 sayılı Tebliğ'in 4. maddesine göre grup muafiyetinden yararlanabilmek için getirilen son şart; anlaşmanın her iki tarafına da anlaşmadan kaynaklanan yükümlülüklerin yerine getirilmesi ile ilgili olarak ortaya çıkan anlaşmazlıkları, tarafların mahkemeye başvurma hakkına hanel getirmeksizin, bağımsız bir uzmana ya da hakeme götürme hakkının tanınmasıdır. Sözleşmenin 17. maddesi ile getirilen düzenlemenin, Tebliğ'in 4.4. maddesi ile getirilen hakeme başvurabilme şartını karşıladığı değerlendirilmiştir.

180 Tebliğin 6. maddesinde ise, anlaşmanın tamamını muafiyet dışına çıkarmamakla birlikte, tebliğ kapsamında muafiyetten yararlanamayacak olan rekabet kısıtlamalarının listesi yer almaktadır. Bunlardan ilki, rekabet etmeme yükümlülüğüdür. Tebliğin 3. maddesinde; rekabet etmeme yükümlülüğü, alıcının anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden malları veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını veya yeniden satmasını engelleyen doğrudan ya da dolaylı her türlü yükümlülük olarak

190 bildirime konu bayilik sözleşmesinin 7. maddesinin “Satış ve Pazarlama” başlıklı 7.1. maddesinin üçüncü paragrafında, *“ tarafların her yıl ve/veya dönem sonunda bir sonraki yılın hedeflerini bayilik sözleşmesi uyarınca asgari alım adetlerinin altına düşmemek kaydıyla yeniden tayin ve tespit edecekleri”* düzenlenmiş, aynı maddenin son paragrafında ise, tarafların her takvim yılında pazarlaması yapılacak ürünlerle ilgili satış hedefini ayrı bir mutabakat ile belirleyecekleri, düzenlenmiştir. Esasen 2005/4 sayılı Tebliğ, sağlayıcı ile alıcının yıllık alım veya satım hedefleri belirlemesine herhangi bir kısıtlama getirmemektedir. Ancak; alıcıya getirilecek yıllık alım hedefi, alıcının bir önceki takvim yılındaki alımları esas alınarak, ilgili pazardaki anlaşma konusu mal veya hizmetlerin ya da onları ikame eden mal veya hizmetlerin %30’undan fazlasının sağlayıcıdan veya sağlayıcının göstereceği başka bir teşebbüsten satın almasına yol açması durumunda rekabet yasağı haline gelecektir. Bildirime konu bayilik sözleşmesinde, bu anlamda rekabet yasağı olarak yorumlanabilecek açık bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak, inceleme konusu bayilik sözleşmesi 2005/4 sayılı Tebliğ

200 kapsamında değerlendirilirken bayilik sözleşmesinde yazılı bulunan hükümlerin yanında tarafların bayilik anlaşması çerçevesinde uygulamayı amaçladıkları yıllık alım hedefi sisteminin de dikkate alınması gerekmektedir. Zira, bildirim formunda da ifade edildiği üzere, Brisa’nın bireysel muafiyet başvurusuna sunmuş olduğu inceleme konusu anlaşmayı yapmaktaki temel amacı, bugüne kadar uygulamakta olduğu yıllık alım hedefi uygulamasını değiştirmeden sürdürmektir. Bugüne kadarki uygulamada, Brisa tarafından belirlenen yıllık alım hedefleri, bayilerin yıllık toplam satışlarının yaklaşık %80’ine tekabül etmektedir. Bu tür bir uygulamanın inceleme konusu bayilik sözleşmesi çerçevesinde sürdürülmesinin, 2005/4 sayılı Tebliğ bağlamında bir rekabet yasağı olacağı anlaşılmaktadır.

210 Yukarıda aktarılan tespit değerlendirmeler ışığında inceleme konusu sözleşmenin 2005/4 sayılı Tebliğ’in 4.3. maddesinin (a) ve (b) bentlerinde yer alan “muafiyetin genel koşulu” olarak öngörülen şartları taşımadığı değerlendirilmiştir.

Diğer taraftan, bildirime konu anlaşmanın alıcıya getirdiği alıcının satışını yaptığı ürünlerin %30’dan fazlasını sağlayıcıdan alma şeklindeki rekabet etmeme yükümlülüğü, mevcut haliyle 2005/4 sayılı Tebliğ’in öngördüğü koşulları karşılamamaktadır. Bu nedenle, yatırımların geri dönüşünün sağlanması için gerekli olduğu iddia olunan söz konusu yükümlülüklerle bireysel muafiyet tanınması talep edilmiştir.

H.2.4. Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

220 Bildirime konu anlaşmada alıcıya getirilen sadece Brisa'dan ürün almaya dair rekabet etmeme yükümlülüğü ile 2005/4 sayılı Tebliğ'in öngördüğü %30'luk sınır aşılmaktadır. Bu durumda söz konusu rekabet etmeme yükümlülüğü ile ilgili hükümlerin Kanun'un 5. maddesinde öngörülen koşulların oluşmasına engel olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir.

H.2.4.1. Malların Üretim veya Dağıtım ile Hizmetlerin Sunulmasında Yeni Gelişme ve İyileşmelerin ya da Ekonomik veya Teknik Gelişmenin Sağlanması

230 Hangi hallerin ekonomik yarar sağladığının somut olayın özelliklerine göre değerlendirilmesi gerekmektedir. Genel olarak üretim ve dağıtım maliyetlerinin düşürülmesi, kalitenin artırılması, malın arzında devamlılığın sağlanması, yeni piyasalara girişin kolaylaştırılması ve yeni ürünlerin ya da üretim tekniklerinin bulunması gibi hallerin varlığı halinde ekonomik yararın sağlandığı kabul edilmelidir.

240 İnceleme konusu bakımından ele alındığında, kendi imkânları ile bayilik standartlarını yerine getiremeyen müteşebbislere finansal destek sağlanması, hatta bu desteğin bir kısmının donanım olarak sağlanması pazara girişleri kolaylaştıracak, dağıtım ağının ve ürünlerin tüketiciye ulaştırılmasına aracılık eden sistemin geliştirilmesini sağlayacak niteliktedir. Buna karşılık, başvuru konusu uygulamanın sadece yeni girişlerin kolaylaştırılmasına yönelik bir uygulamadan ibaret olmadığı, bilakis 30 yıla kadar varan sürelerle ticari ilişki halinde bulunan bayileri de kapsadığı anlaşılmaktadır. Başvuru formunda yer alan bilgilere göre dağıtım sisteminin tamamı 490 bayiden oluşmaktadır. Buna karşılık 2006 yılında sisteme 5 adet yeni bayi girmiştir. Bildirim Formunda yer alan veriler pazara girişi kolaylaştırma etkisinin büyük olmadığını ortaya koymaktadır. Buna karşılık, finansal destek uygulamasının dağıtım sisteminde bir hizmet standardı yakalanmasını ve bu standardın korunmasını sağlayacak nitelikte olduğu değerlendirilmiştir. Bu noktada özellikle dikkate alınması gereken husus, yukarıda değinilen olası faydaların uygulamanın tamamına ilişkin olmayıp sadece finansal destek uygulaması kısmına ilişkin olduğudur. Uygulamanın rekabet etmeme yükümlülüğünün yukarıdaki yararlar bakımından ne derece vazgeçilmez olduğunun ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

H.2.4.2. Tüketicinin Bundan Yarar Sağlaması

250 4. madde anlamında rekabeti sınırlayıcı etkileri olan bir anlaşmanın muafiyet alabilmesi için, yukarıda değinilen malların dağıtım veya hizmetlerin sunulmasından elde edilen iyileşmenin tüketiciye yansıtılması gerekmektedir. Kanun'da tüketicinin ekonomik gelişmeden yarar sağlaması gerektiği belirtilmekle birlikte, yararlanmanın ölçüsü ve kapsamı hususunda herhangi bir ifade yer almamaktadır. Ancak, ortaya çıkan ekonomik fayda ile tüketicinin elde edeceği menfaat arasında makul bir denge olması gerektiği kabul edilmelidir. Tüketicinin yarar sağlaması açısından beklenen genellikle fiyatlar seviyesindeki düşüş olmakla birlikte, satış sonrası etkin hizmetler, ürün çeşitliliğinin artması, tüketicinin ürüne daha kolay ulaşabilmesi, malın arzında devamlılığın sağlanması gibi koşullar da tüketicinin elde edeceği menfaat kapsamındadır.

260 Bun göre, bayilere finansal destek sağlanması uygulamasının tüketiciye yarar sağladığından bahsedilebilecektir. Zira, dağıtım sisteminin yaygınlaşması ve yüksek hizmet standartlarına ulaşması tüketiciye fayda sağlayacak gelişmelerdir.

H.2.4.3. İlgili Piyasanın Önemli Bir Bölümünde Rekabetin Ortadan Kalkmaması

Muafiyetin üçüncü şartı, anlaşmanın veya kararın teşebbüslere ilgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabeti ortadan kaldırma imkânı tanımaması, bir başka deyişle sağlanan ekonomik gelişme veya fayda ile tüketicinin bundan yarar sağlamanın rekabetin ortadan kaldırılması sonucunda elde ediliyor olmamasıdır. Bu şartın amacı, rekabetin kısmen sınırlandırılmasına izin verilen piyasalardaki reel ve potansiyel rekabetin devamının teminidir.

270 Ülkemizde lastik sektöründe faaliyet gösteren teşebbüslerin pazar paylarına ilişkin resmi bir bilgi bulunmamasıyla birlikte, Brisa'nın kendisinin ve başlıca rakiplerinin yıllık satış rakamlarına göre yaklaşık pazar payları şu şekildedir:

Teşebbüs	Binek/Minibüs/Kamyonet	Otobüs/Kamyon
Brisa	% (....)	% (....)
Michelin Lastikleri A.Ş.	% (....)	% (....)
Goodyear Lastikleri T.A.Ş.	% (....)	% (....)
Türk Pireli Lastikleri A.Ş.	% (....)	% (....)
Petlas A.Ş.	% (....)	% (....)
Oltaş Otomotiv Lastikleri A.Ş. (Continental)	% (....)	% (....)
Diğer	% (....)	% (....)

Görüldüğü üzere Brisa, Binek/Minibüs/Kamyonet lastikleri pazarında %(...) ve Otobüs/Kamyon lastikleri pazarında da %(...) pazar paylarına sahiptir. Pazar payı bakımından Brisa'ya en yakın üç teşebbüs de her iki segmentte de Brisa'nın ancak yarısı kadar pazar payı elde edebilmektedir. Ayrıca Türkiye'de perakende lastik dağıtım alanında faaliyet gösteren yaklaşık 4000 teşebbüsten 490 tanesi, Brisa bayisidir. Bu veriler, Brisa'nın faaliyet gösterdiği ilgili ürün pazarlarındaki en büyük teşebbüs olduğunu ortaya koymaktadır. Bu veriler ışığında pazarın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmayacağına kabul edilmesi mümkün görülmemektedir.

280 H.2.4.4. Rekabetin (a) ve (b) Bentlerindeki Amaçların Elde Edilmesi İçin Zorunlu Olandan Fazla Sınırlanmaması

Kanun'un 5. maddesinde öngörülen bu son koşul gereği, tüketicilere yansıtılan ekonomik gelişme ve iyileştirmenin elde edilmesinde rekabeti daha az sınırlayan bir yöntem mevcut ise anlaşmaya muafiyet tanınamayacaktır. Bu koşula aykırılık, ya izlenen amacın elde edilmesi için rekabetin gereğinden fazla sınırlanması ya da rekabetin sınırlandırılması gereğinin dahi bulunmaması halinde olabilir. Teşebbüsler prensip olarak anlaşma ile amaçladıkları ekonomik yararların gerçekleştirilmesinde rekabeti en az sınırlayıcı yöntemi tercih etmekle yükümlüdürler.

290 Bayilere finansal destek sağlanması, yatırımlarına katkıda bulunulması böylece dağıtım sisteminin geliştirilmesi uygulaması buna karşılık bayilere rekabet etmeme yükümlülüğü uygulaması bakımından rekabetin zorunlu olandan fazla kısıtlanmadığının kabul edilmesi mümkün görülmemektedir. Zira, finansal katkının sağlayıcıya geri ödenmesinin rekabeti en az kısıtlayacak yöntemi şüphesiz rekabet etmeme yükümlülüğü değildir. Nitekim, bayilik sözleşmesinin ekinde yer alan taahhüname incelendiğinde, bireysel muafiyet başvurusunda konu olan finansal destekten "borç" olarak bahsedildiği ve ne şekilde ödeneceğinin düzenlendiği görülmektedir. Bildirim sahibi taraflar Rekabet Kurumu kayıtlarına 10.5.2007 tarihinde intikal eden yazılarında Bayileri ile güvене dayalı olarak yürüyen ilişkileri nedeniyle bu taahhünamenin imzalanmadığını ifade

07-59/680-237

300 etmektedirler. Bildirime konu finansal destek ve maliyetlerin rekabet etmeme yükümlülükleri temelinde münhasırlık ile ödenmesi uygulaması, ilgili pazarlarda rekabetin ağır şekilde kısıtlanmasına yol açacak niteliktedir. Buna karşılık, finansal destek sağlanarak elde edilecek faydalar korunurken, oluşturulacak ödeme planı temelinde bayiler hem ticari kararlarında daha bağımsız olabilecekler hem de yüksek nitelikli hizmet sunmaya devam edebileceklerdir.

310 Özetle, Brisa'nın bayilik sözleşmesi temelinde uygulanan, bayilerin %30'u aşan oranlarda satın alma taahhütleri altına girmesi uygulamasının 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında "*ilgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması*" ve "*rekabetin aynı maddenin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması*" koşullarını taşımadığı, dolayısıyla söz konusu uygulamanın bireysel muafiyetten yararlanamayacağı anlaşılmaktadır.

I. SONUÇ

Brisa Bridgestone Sabancı Lastik Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile bayisi arasında akdedilen Bayilik Sözleşmesi'ne muafiyet tanınması talebi ile ilgili olarak;

- 1- Başvuru konusu sözleşmenin 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 4.3. maddesinin (a) ve (b) bendinde düzenlenen muafiyet şartlarını taşımadığına, dolayısıyla grup muafiyetinden yararlanamayacağına OYBİRLİĞİ ile,
- 2- Bayilik Sözleşmesi temelinde uygulanan, bayilerin %30'u aşan oranlarda satın alma taahhütleri altına girmesi uygulamasının 2005/4 sayılı Tebliğ'in 6.1. maddesinin (a) ve (b) bentlerine aykırı olduğu dolayısıyla, anılan uygulamanın 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında bireysel muafiyetten yararlanamayacağına OYÇOKLUĞU ile

320 karar verilmiştir.

(11.07.2007 tarihli, 07-59/680-237 sayılı Kurul Kararı'na)
KARŞI OY GEREKÇESİ

Brisa Bridgestone Sabancı Lastik Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile bayisi arasında aktedilen Bayilik Sözleşmesi'ne muafiyet tanınması talebine ilişkin Kurul Kararının 2. maddesine aşağıdaki nedenlerle katılmamız mümkün olamamıştır:

Kararda, Brisa ile bayisi arasındaki Bayilik Sözleşmesi'nin, bazı hükümlerinin 2005/4 sayılı Tebliğin 4.3. maddesinin (a) ve (b) bendlerine uygun düşmediğinden grup muafiyetinden yararlanamadığı, diğer taraftan da, bayilerin %30'u aşan oranda satın alma taahhütleri altına girmesi nedeniyle de Kanun'un 5. maddesi kapsamında bireysel muafiyetten yararlanamayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Sözleşmenin, grup muafiyetinden yararlanamadığı şeklindeki çoğunluk görüşüne iştirak edilmekle birlikte, bireysel muafiyetten yararlanılamayacağına dair görüşe iştirak edemiyoruz. Zira, her ne kadar Brisa, ilgili pazarda % (...-....) Pazar payına sahip ve pazarın lideri konumundaysa da, mevcut, yaklaşık 4000 civarındaki bayi adedinin sadece 490 tanesi Brisa ile münhasır çalışacaktır. Geride 3500 civarında bayi bulunması nedeniyle, "ilgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmadığı" düşünülmektedir. Kanun'un 5. maddesindeki diğer koşulları da karşıladığı düşünüldüğünden, anılan sözleşmeye bireysel muafiyet verilebileceği görüşüyle, çoğunluğun kararına katılmamız mümkün olamamıştır.

Prof Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Kurul Üyesi

Mehmet Akif ERSİN
Kurul Üyesi